EŻAMIJIET ANNWALI TA' L-ISKOLA PRIMARJA 2007
Taqsima ta' l-Assessjar Edukattiv – Diviżjoni ta' l-Edukazzjoni

IL-ĦAMES SENA | **STUDJI SOĊJALI** | **ĦIN: Siegħa**

Isem ____

Klassi ________________

TOTAL TAL-MARKI

AQRA SEWWA DAN LI ĠEJ:

- Imla ismek, l-isem ta' l-iskola u l-klassi.
  TAQLIBX IL-PAĠNA QABEL JGĦIDULEK.
- Qabel tikteb it-tweġiba, ara li tkun fhimt sewwa l-mistoqsija.
- Jekk ma tkunx taf tagħti xi tweġiba, ħalliha vojta u kompli l-oħrajn, imbagħad erġa' ippruvaha fl-aħħar.
- Jekk tieħu żball, ingassah pulit u erġa' ikteb.
- Meta tlesti, erġa' ara l-karta kollha mill-bidu biex tirranġa xi żbalji li jista' jkollok u timla dak li ħallejt barra.

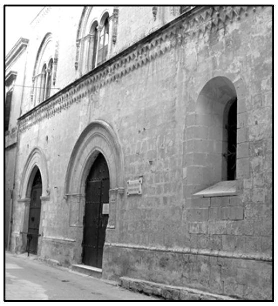

A. Agħmel sing taħt il-kelma jew il-frażi t-<u>TAJBA</u>.

1. Id-dar Normanna tinsab (fil-Birgu, fl-Imdina, fiċ-Ċittadella, fiż-Żejtun).

2. Iċ-Ċittadella fir-Rabat Għawdex hija mibnija (fil-wied, taħt l-art, fuq għolja, fil-bajja).

3. Il-Palazz ta' l-Inkwiżitur, li nbena fil-Birgu fi żmien il-kavallieri, kien jintuża bħala (skola, sptar, lukanda, qorti).

4. Fi żminijiet medjevali, il-Kastell Sant'Anġlu fil-Birgu kien il-fortifikazzjoni ewlenija madwar il-Port (ta' Marsamxett, il-Kbir, ta' l-Imġarr, ta' Marsaxlokk).

5. Fil-kantunieri tat-toroq qodma tar-raħal għadek tara xi statwi żgħar (fin-niċeċ, fil-gallariji, mal-bibien, mal-vetrini).

(5 marki)

B. Ikteb VERU jew FALZ dwar is-Sajd u l-Akwakultura.

<u>Is-Sajd</u>

1. Il-ħajja tas-sajjied hi marbuta ma' ħinijiet fissi. ________________
2. Is-sajjieda jmorru jistadu meta r-riħ ikun qawwi. ________________
3. Permezz taċ-ċimi u r-rixa jinqabdu l-lampuki. ________________
4. Is-sajd għal-lampuki jsir bejn Frar u April. ________________
5. Aktar insibu sajjieda *part-time* milli sajjieda *full-time*. ________________

<u>L-Akwakultura</u>

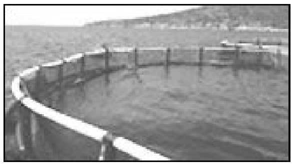

6. F'ċentru ta' l-akwakultura l-bnedmin irabbu l-ħut. ________________
7. Bl-akwakultura l-bnedmin jagħżlu x'tip ta' ħut irabbu. ________________
8. Fil-*fish farm* jitkabbru l-lampuki. ________________
9. Il-ħut jitrabba f'gaġeġ. ________________
10. Bl-akwakultura jonqos l-*over fishing*. ________________

(10 marki)

Ċ. Aqra dawn il-kliem dwar il-Logħob Olimpiku.

Pierre de Coubertin	atleti	~~**festa t'allat pagani**~~
irġiel u nisa	bandiera Olimpika	alla Zeus
kuruna tar-rand	tajjeb għas-saħħa	kull erba' snin
midalja	~~**premju**~~	Imperatur Ruman
~~**Turin**~~	kompetizzjoni	irġiel biss

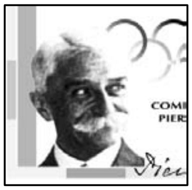

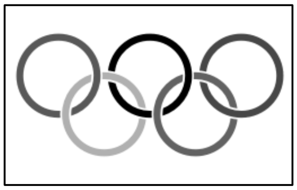

Poġġi dawn il-kliem dwar il-Logħob Olimpiku fil-kolonna t-tajba.
Ħares lejn l-<u>eżempji</u>.

ILLUM	DARI	KOMUNI (ILLUM u DARI)
<u>Turin</u>	**<u>festa t'allat pagani</u>**	**<u>premju</u>**
______________________	______________________	______________________
______________________	______________________	______________________
______________________	______________________	______________________
______________________	______________________	______________________

(12-il marka)

D. Agħmel sing taħt il-kelma jew il-frażi l-<u>ĦAŻINA</u>.

1. Deżerti differenti madwar id-dinja jkunu miksija (bir-ramel, bil-blat, bis-siġar, bis-silġ).
2. In-nies f'kull komunità jimxu 'l quddiem bil-ġid li qed jagħmlu (l-kunsilliera, l-pulizija, l-qassisin, l-ħallelin).
3. Ir-rwol ta' kull membru fil-grupp jitlob (piki, drittijiet, dmirijiet, responsabilitajiet).

4. Iċ-ċittadin ta' pajjiż fl-Unjoni Ewropea għandu d-dritt ta' (sehem fit-tmexxija, libertà reliġjuża, libertà politika, diskriminazzjoni).

(4 marki)

E. Aqra din is-silta.

Żmien twil ilu, Gonsalvo Monroy xtara l-gżejjer Maltin. Hu għamel taxxi ħorox biex jiġbor malajr il-flus li kien ħareġ.

Il-Maltin kienu fqar u għalhekk ma setgħux iħallsu dawn it-taxxi kollha. Huma kienu rrabbjati għal Monroy u keċċewh minn Malta.

Il-kapijiet Maltin talbu lis-sultan ta' Sqallija biex jerġa' jmexxi l-gżejjer Maltin. Huma wegħduh li jagħtu lura l-flus li kien ħareġ Monroy. Is-sultan Alfonso sema' t-talba tagħhom.

Il-Maltin żammew kelmithom u wara ħafna taqtigħ ta' qalb, il-flus fl-aħħar inġabru. Il-Maltin ferħu ħafna għax hekk fdew lil pajjiżhom mill-ħakma ta' Monroy.

E. (i) Aqta' sing taħt il-kelma jew il-frażi t-<u>TAJBA</u>.

a) Gonsalvo Monroy kien bniedem (ġeneruż, kattiv, maħbub, ħanin).

b) Il-Maltin kienu (kuntenti, kburin, mdejqin, xxurtjati) bit-tmexxija ta' Monroy.

ċ) Ir-re ta' Sqallija (rrifjuta, aċċetta, ma tax kas, kien kontra) t-talba tal-Maltin.

d) Din l-istorja turi (l-kuraġġ, n-nuqqas ta' ħeġġa, n-nuqqas ta' ftehim, x-xeħħa) tal-Maltin.

(4 marki)

E. (ii) Ikteb fi kliemek biex turi:

a) kif dawn kienu żminijiet koroh għall-Maltin.

____

b) kif il-Maltin irnexxielhom jeħilsu mill-ħakma ta' Monroy.

____

ċ) kif inti kont tgħin biex tifdi lil pajjiżek.

____

(6 marki)

F. (i) Marjo, tifel Malti, mar għal vaganza l-Ġermanja.
Hemmhekk iltaqa' ma' tifla Ġermaniża jisimha Helga.
Imla l-vojt f'dan id-djalogu dwar il-Gżejjer Maltin.

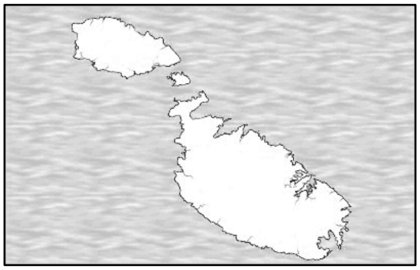

Marjo: Int qatt ġejt iżżur **il-gżejjer Maltin**?

Helga: Smajt bihom. Imma fejn jinsabu?

Marjo: ____

Helga: Liema hi l-**lingwa nazzjonali** tal-Maltin?

Marjo: ____

Helga: Jiena nħobbha l-istorja tal-pajjiżi.

Tista' tgħidli l-ismijiet ta' **TLIET postijiet storiċi** li jiena nkun nista' nżur?

Marjo: ____ ,

____ ,

u ____ .

Helga: Tista' ssemmili **TLIET servizzi li toffru lit-turisti** li jiġu jżurukom?

Marjo: ____ ,

____ ,

u ____ .

F. (ii) Ikteb ŻEWĠ modi kif inti tista' turi imġiba pożittiva lejn it-turisti.

1. ____

2. ____

(12-il marka)

Ġ. (i) Dawn l-istampi jfakkruna fil-kultura Maltija.
Ikteb l-isem it-tajjeb TAĦT kull stampa.

xogħol ta' l-idejn	teknoloġija	l-Innu Malti
festa tal-lokal	familja	żifna
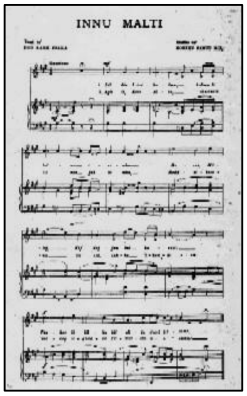
______________________________ ______________________________

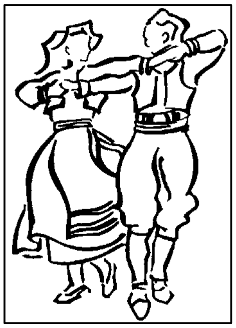

______________________________ ______________________________

______________________________ ______________________________

(6 marki)

Ġ. (ii) Dawn il-frażijiet juru elementi komuni bejn Malta u l-Ewropa.
Qabbel billi tikteb numru fil-kaxxa l-vojta.

1.	edukazzjoni xierqa		proċess fil-qorti
2.	għażla ta' mexxej tal-pajjiż		rispett ta' twemmin differenti
3.	ġustizzja għal xi għemil ħażin		ħidma favur il-paċi
4.	stima lejn ir-reliġjonijiet		dritt tat-tfal
5.	ftehim għal ħbiberija bejn il-pajjiżi		dritt għall-vot

(5 marki)

G. It-temp estrem jaffettwa lill-ambjent naturali u lill-bnedmin.
Aqra l-eżempji.
Ikteb TLIET problemi oħra taħt kull kolonna.

Nixfa	**Għargħar**
Eżempju: **jinxfu l-widien** 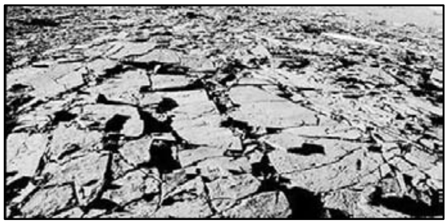	**Eżempju:** **issir ħsara lill-mezzi tat-trasport fit-toroq**
1. ______________________ ______________________	1. ______________________ ______________________
2. ______________________ ______________________	2. ______________________ ______________________
3. ______________________ ______________________	3. ______________________ ______________________

(6 marki)

GĦ. X'valuri tajbin qegħdin jipprattikaw dawn in-nies?
Agħżel minn dawn il-kliem.

ġenerożità	responsabilità	onestà	rispett	solidarjetà

1. Rita tagħti kas ta' dak li jgħidulha l-ġenituri tagħha.

   ____

2. Dawn il-ġenituri qed jaqdu dmirhom billi jagħtu trobbija tajba lil uliedhom.

   ____

3. Aħna t-tfal nagħtu l-flus mill-karus tagħna biex ngħinu lit-tfal fil-bżonn.

   ____

4. Karl iżur lil ħabibtu waqt li qiegħda l-isptar biex iferraħha.

   ____

5. Pawlu kisser ħġieġa tat-tieqa tal-ġâra bil-ballun u llum mar jgħidilha li kien kissirha hu waqt il-logħob.

   ____

(5 marki)

H. Imla l-vojt bil-kliem t'hawn taħt.

iċċappsu	ħidma	bl-addoċċ	inaqqsu	kimiċi
ħut	tajjeb	mietu	mikrobi	niġġes

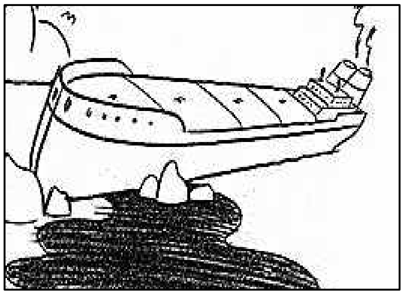

Vapur mgħobbi biż-żejt inkalja hekk kif kien dieħel fil-baħar Mediterran. Iż-żejt li ħareġ _________________________ il-baħar. Ħafna _________________________ mejjet tela' f'wiċċ l-ilma. Xi tjur tal-baħar _________________________ biż-żejt u ma setgħux itiru. Ħafna minnhom _________________________ u nġarru lejn ix-xtajtiet. Bdiet _________________________ biex ir-roqgħa taż-żejt ma tibqax tinfirex.

Ħaġa oħra li tagħmel ħsara lill-ambjent hija d-drenaġġ li jintrema fil-baħar. Id-drenaġġ ikun fih _____________________ perikolużi li jarmu xi industriji. Fid-drenaġġ ikun hemm ukoll ħafna _____________________ minħabba skart mid-djar, mil-lukandi u mir-ristoranti. L-iskart li jintefa' fid-drenaġġ _____________________ jagħmel ħsara kbira.

Huwa _________________________ li gvernijiet ta' ħafna pajjiżi qegħdin jippruvaw _________________________ t-tniġġis tal-baħar b'modi differenti.

(10 marki)

Ħ. Agħżel WAĦDA minn dawn.
Ikteb ĦAMES sentenzi.

1. Immaġina li ġew ħbieb li qatt ma żaru **r-raħal** jew **il-belt tiegħek**.
   Ikteb dwar dak il**-post storiku** jew **post ta' interess** li inti tixtieqhom jaraw.

2. Inti membru fi grupp.
   Dan il-grupp jiltaqa' fil-ħin liberu.
   Il-grupp tiegħek organizza attività **għan-nies tar-raħal/belt fejn toqgħod**.
   Ikteb dwar din **l-attività** u **r-rwol ta' kull membru** biex din l-attività kienet suċċess.

3. Ikteb dwar **x'ikunu t-terremoti** u **kif dawn jaffettwaw lill-bniedem u lill-ambjent li jgħix fih**.

4. Immaġina li inti emigrajt lejn l-Awstralja erbgħin sena ilu.
   Is-sajf li għadda inti ġejt għal btala f'pajjiżek.
   Ikteb dwar **it-tibdil li rajt fil-belt jew raħal tiegħek** minn kemm ilek imsiefer u **għaliex dan it-tibdil kien meħtieġ**.

____

____

____

____

____

____

____

____

____

____

____

____

____

(15-il marka)

TMIEM IL-KARTA